

ANNA MACKOVÁ

GRAFIKA

Rodný dům

Václava Šolce

Sobotka, duben 1987

109. výstava v rodném domě Václava Šolce v Sobotce. Sezóna 1987. Pořadatelé: Okresní galerie v Jičíně, Osvětová beseda v Sobotce, KPVU — pobočka v Sobotce, Spolek sběratelů a přátel exlibris, kolektivní člen České společnosti pro estetiku při ČSAV, v Praze, Albatros, nakladatelství pro děti a mládež, v Praze. Vytiskl Mír 6, provoz 82, Praha 3.

Ženy — výtvarné umělkyně měly na začátku tohoto století situaci podstatně jinou než dnes, kdy feminizace dosáhla svého vrcholu i v umění. Zdenka Braunerová či Helena Emingerová musely dokonce studovat v Paříži, kdežto matka Cyrila Boudy, Anna Suchardová již chodila na uměleckoprůmyslovou školu v Praze. Podobně i Anna Macková, která před první světovou válkou absolvovala na uměleckoprůmyslové škole v Praze Všeobecnou školu kreslení a malování pro dámy. Tehdy se na výtvarné umělkyně pohlíželo jako na výstřednice, pokud se mínily umění věnovat výlučně a své školení nebraly jen jako poněkud exkluzivní zálibu pro volné chvíle. Lze si jistě představit, s jakou odezvou se tehdy potkala doma, v rodině venkovských sedláků, Anna Macková. A zvláště pak tehdy, když se do svých rodiných Studeňan (narodila se zde před sto lety, 17. dubna 1887), v roce 1940 trvale nastěhovala se svým druhem, malířem a grafikem Josefem Váchalem. Muselo být v povaze Anny Mackové hodně pevnosti až vzdoru a hodně uměleckého nadání a píce, aby proti všem předsudkům svého okolí i rodiny ve svém tvůrčím zaujetí vytrvala. Přitom vedle velkého štěstí, že žila v blízkosti osobnosti tak obrovité, jako byl Josef Váchal, zároveň však měla ten umělecký a životní hendikep, že byla celý život autsajdrem, žila stále ve stínu a proto pomalu, ale jistě odcházela do pozvolného zapomnění. Podle našeho názoru neprávem. Anna Macková byla výraznou tvůrčí individualitou, svéráznou grafičkou a mezi ženami umělkyněmi zaujímá nepochybně jedno z čelných míst. Proto je jen logické a správné, že ji současnou výstavou v Sobotce připomínáme zajímavou a ucelenou kolekcí.

Annu Mackovou jsem osobně poznal při své několikadenní návštěvě u Josefa Váchala v lé-

tě 1947, tedy právě před čtyřiceti lety. Její vztah k Váchalovi byl pro mne záhadou, vykala mu, myslím, že v něm stále viděla geniálního umělce a to ji asi spíše deprimovalo než povzbuzovalo. Samozřejmě jsem se v jejich domku, přeplněném Váchalovými obrazy, grafikami, dřevořezbami, vyřezávaným nábytkem a vycpanými zvířaty zajímal i o její věci, jež však Anna Macková přinášela z různých úkrytů s určitým ostychem a jakoby nerada, jistě nějak cítila, že vedle bravurních a fantastických barevných dřevorytů jejího druhu působí její grafika dost jednoduše a tvrdě. Neměla při rytí svých barevných dřevorytů lehkou váchalovskou ruku a ani jeho fantastický způsob vidění, byla prostší a věcnější, realita jejího světa nebyla z rodu tajů a záhrobí, znázorňovala spíše obyčejnost a každodennost tohoto hmatatelného světa. Jistě cítila, že zájem sběratelů o její věci je menší než o Váchalovy, jistě z toho pramenila i řada konfliktů a napětí, na druhé straně však jí byl Váchal velkým rádcem i praktickým pomocníkem i když nevěřím některým pověstem, že by mnohé její dřevoryty dodělával sám — tomu odporuje i zcela odlišný způsob tvůrčího myšlení i vlastní techniky provedení. Prohlížel jsem si u ní její drobnou i větší grafiku (jen exlibris bylo několik set) a zvláště mi utkvěl v paměti cyklus Prášílská papírna z roku 1930. Anna Macková žila ve Studeňanech ve své rodné vesnici, v prostředí, kde měla příbuzné, kteří pilně pracovali na poli, žila s druhem v nezajištěné existenci, vesnická a zdravá žena, která však místo viditelné a oceňované práce se věnovala něčemu tak nezvyklému, jako je kreslení a rytí ne zrovna úhledných a líbivých grafik. Váchal sám pak nebyl typem exkluzivního a výstředního umělce, jeho výstřednost spočívala spíše v tom, že vy-

padal jako zanedbaný venkovský strejce, s věčnou fajfkou a psem. Intelektuálnost snad mu dodával jen cvikr.

Anna Macková se s velkou zálibou věnovala české krajině, již s Váchalem důkladně pěšky procestovala, zvláště pak Domažlicko, Český ráj, Náchodsko a Šumavu. Ze všech těchto míst pocházejí její zajímavé a česky zemité cykly barevných dřevorytů. Byla členkou Kruhu výtvarných umělkyň v Praze, s nimiž pilně vystavovala v Praze, Hradci Králové, Olomouci, Pardubicích a v roce 1933 v Jičíně, v zahradě pak v Paříži, Buenos Aires a v Athénách. Život Anny Mackové byl osudově spjat s Josefem Váchalem až do jejího konce. Je příznačné, že byl rozloučen jen necelý týden. Anna Macková zemřela 4. 5. 1969, Josef Váchal 10. 5. 1969. Ironií osudu však je, že jsou sice oba pochováni na hřbitově v Radimi u Jičína, ale každý v jiném hrobě.

MUDr. LADISLAV LOUBAL

ANNA MACKOVÁ

nar. 1887 ve Studeňanech, zemř. 1969 tamtéž. Vystudovala Všeobecnou školu kreslení a malování pro dámy při Uměleckoprůmyslové škole v Praze. Věnovala se především grafice.